

MUNTANYA: ESPORT I AVENTURA

Serra de Madres (Capcir)

2 de juny de 2019

Itineraris: d'Odelló al cim del Roc de Madres i curta amb un circuit des d'Odelló

SEAS

Secció Excursionista de l'Ateneu Santjustenc (SEAS)

www.santjust.org/seas

Escalada Mixta. Paret nord Tour Ronde, massís del Mont Blanc. Foto de Felip Linares.

De l'Alpinisme a l'Escalada

A partir de la concepció més simple de l'alpinisme, aquella activitat que va tenir la seva gran eclosió a mitjans del segle XIX, es va anar obrint pas la tendència, cada cop més extensa, d'obrir nous itineraris no tan sols als grans cims del planeta sinó també plantejant-se reptes sobre grans parets verticals, normalment dins de paràmetres d'una enorme dificultat. El que van ser ascensions sobre roca, neu i glaç, amb l'objectiu d'assolir el cim, va anar transformant-se en la recerca de la dificultat, en itineraris dins de la verticalitat on cal evolucionar sempre amb l'ajut de les quatre extremitats. Es fan recorreguts a cims alpins per vessants que són majoritàriament de roca. De mica en mica, l'afecció sedueix més adeptes que no tenen la possibilitat de traslladar-se als Alps, però que tenen a prop muntanyes amb grans parets de roca per explorar.

La mirada va traslladant-se als grans (o menys grans) massissos lluny del gel i de la neu. El primer quart del segle XX, els mateixos italians i francesos que fan alpinisme amb recorreguts mixtes sobre gel als Alps, obren vies de dificultat a les grans parets de roca de les Dolomites.

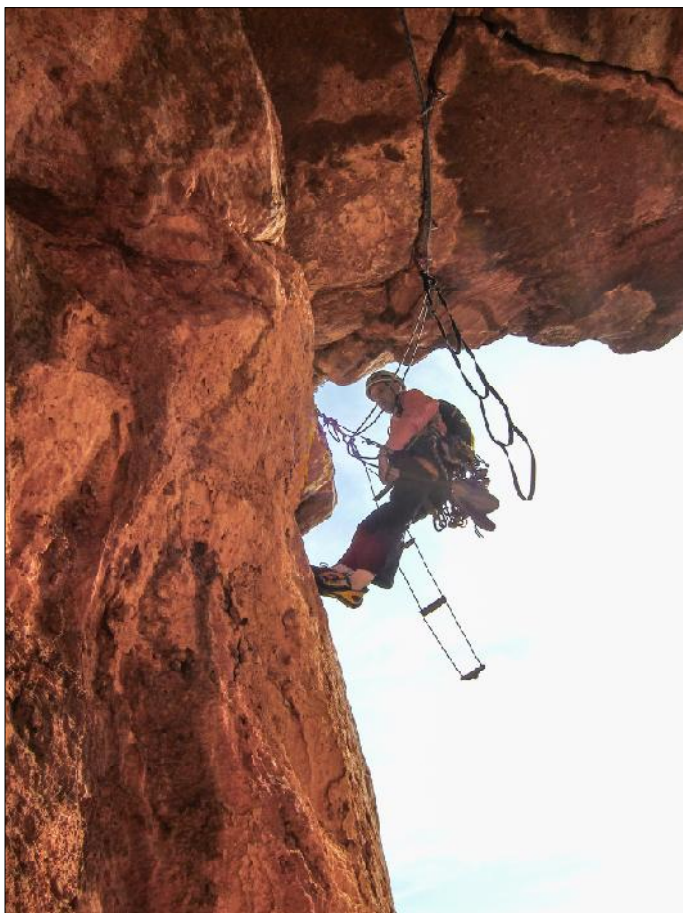
A Catalunya, l'alpinisme, que es concentrava a primers de segle XX en els cims dels Pirineu central, es transforma clarament en escalada sobre roca. Els nostres reptes passen a ser les agulles montserrat-

nes i les grans parets de roca del Pirineu i Prepirineu. Cal recordar que les primeres grans ascensions al Pedraforca, al Cavall Bernat o a la Mòmia són de finals dels anys vint, mitjans dels trenta del segle passat. La guerra civil marca un parèntesi obligat de l'activitat. Els anys quaranta marquen la gran eclosió de l'escalada al nostre país. Els centres excursionistes creen les seccions d'escalada: el Grup d'Alta Muntanya (GAM) del Club Muntanyenc Barcelonès ho fa el 1940, el Centre Acadèmic d'Escalada del Centre Excursionista de Catalunya el 1946, la Secció d'Alta Muntanya i Escalada (SAME) de la Unió Excursionista de Catalunya el 1947, i així tants altres. Són els anys d'una de les millors generacions d'escaladors mai vista, amb els Panyella, Casasayes, Mallafré, Xandri, Casanelles, Ayats, Alaix... S'obren vies que esdevindran grans clàssiques i a les parets s'obren múltiples itineraris.

L'excursionisme és una activitat de primer ordre i constitueix la cantera que alimentarà l'escalada als anys següents. Els centres creixen en nombre de socis i d'activitats que els seixanta i setanta es multipliquen. N'és responsable una nova generació d'escaladors amb els Anglada, Guillamon, Pons, Gil, Barberà, Torras, Nubiola... així com la millora de la qualitat del material de seguretat i de la mobilitat que permet una ràpida aproximació a les parets. D'aleshores ençà no ha deixat de créixer.

Escalada lliure. Via Diedre Audoubert. Paret de Catalunya, Montsec. Foto de Juan Carlos Sánchez.

Escalada artificial. Via Privilegi, serrat de les Garrigoses, Collbató, muntanya de Montserrat. Foto de Felip Linares.

Més enllà d'aquest esperit, que enllaça amb els orígens, hi ha l'evolució de l'activitat.

Una evolució a cavall de l'especialització sobre la forma i el fet. El fet: la conquesta d'un cim es transforma per l'interès en la realització d'un itinerari de dificultat que finalitza on acaba la mateixa. La forma: la progressió, ja sigui caminant, grim pant o escalant, es redueix a aquesta última en mantenir-se els recorreguts dins de la dificultat. És necessari sempre l'ús de la corda i de tècniques de progressió i assegurança perquè l'exposició a la caiguda és permanent. A l'escalada lliure l'ascens es fa tan sols amb l'ajut del nostre cos aplicat sobre la paret de roca. En contraposició, a l'escalada artificial es fa ús de mitjans artificials (pitons, estreps, etc.) exclusivament per superar puntualment dificultats extremes com ara desploms o sostres. Amb tot, els itineraris són sempre oberts des de baix.

Els anys setanta i vuitanta, de la mà dels americans, es produeix una gran evolució en el material i la tècnica d'escalada que permetrà superar els límits de dificultat que hi havia fins al moment. Aquest fet, unit a la facilitat de trobar llocs on entrenar, aporta un gran nombre d'adeptes al que se'n dirà escalada esportiva.

Ha desaparegut totalment la filosofia i els objectius que van guiar els alpinismes i escaladors fins aquell moment.

Es tracta de seguir itineraris d'escalada cercant la dificultat per la dificultat, però sense exposició. Per aquesta raó les vies s'obren normalment des de dalt amb el recurs de mitjans d'assegurança col·locats en llocs foradant literalment la roca. Són itineraris a la recerca de la dificultat definits per punts d'assegurança. Són normalment curts i un cop s'arriba a l'última, l'escalador és despenjat pel seu assegurador.

En contraposició, i per diferenciar-se de l'escalada esportiva, va néixer el nom (que no l'activitat) de l'escalada de paret o *big wall*, on la diferència rau en la longitud dels itineraris i sobretot l'exposició. Cal dir que gràcies a l'escalada esportiva, la màxima dificultat que s'havia pogut assolir fins al moment es va incrementant moltíssim. Aquesta major capacitat es va traslladar a l'escalada lliure i a l'alpinisme, i de la mà de les noves generacions d'alpinistes s'han realitzat ascensions de gran dificultat, complexitat i exposició arreu.

Una primera derivada de l'escalada esportiva va ser l'escalada *indoor*, activitat realitzada amb la mateixa tècnica sobre rocòdroms construïts a base de plafons i preses artificials formant parets, desploms i sostres a l'interior d'instal·lacions esportives i on es generen recorreguts d'acord a paràmetres de dificultat. L'entorn facilita la presència de públic i la competició.

Una segona va ser l'escalada sobre bloc, que consisteix en una escalada sobre blocs naturals de pedra. De fet, és l'evolució d'una forma d'entrenament sobre el mitjà natural que, atesa la poca alçada dels recorreguts, es fa sense corda i on tota la protecció

Escalada big wall. Via Galí-Molero, Roca Regina, Montsec. Foto de Juan Carlos Sánchez.

*Escalada en gel. Via Araña Griposa, vall de Boí.
Foto de Felip Linares.*

consisteix en petits matalassos col·locats sota mateix del lloc on es troba l'escalador. La translació a l'interior d'un pavelló va dir-se *boulder*, que pren el nom de la ciutat de Boulder (Colorado, EUA), coneguda per l'existència de nombrosos blocs.

Fins aquí pel que fa a la roca, però què va passar en el món de l'alpinisme? Una evolució similar es va produir a finals dels vuitanta en els mitjans i les tècniques per progressar i assegurar sobre gel. Moderns dissenys de piolets i grampons, cargols de gel i un llarg etcètera de material va permetre afrontar reptes mai plantejats, obrir llargues vies seguint estretes fissures que s'omplen de gel, pujar per cascades efímeres de gel, sempre seguint línies blanques en un entorn de roca que cal afrontar amb els grampons als peus i amb l'ajut del piolet. És el que en diem escalada Mixta (sobre gel i roca) que constitueix la gran majoria dels itineraris alpins actuals.

Per similitud amb l'escalada esportiva, als noranta arriba l'escalada sobre glaç, escalades en curtes cascades glaçades "cascadisme" d'un o pocs llargs. Al arribar el fred, els entusiastes d'aquesta especialitat segueixen la informació que els ofereix la xarxa dels llocs on s'hi han format cascades. Els llocs són habitualment cada any els mateixos, però com sol passar amb el gel, depenent de les condicions de

fred i d'innivació, les condicions en què ens els trobarem molt probablement mai seran les mateixes.

Finalment comentar que a partir de l'escalada de cascades de gel, on cal recórrer trams de roca, va aparèixer una nova especialitat que consisteix en escalar vies cent per cent de roca amb grampons i piolet, vies equipades seguint els estàndards de l'escalada esportiva, és a dir màxima dificultat i poca exposició. D'aquesta especialitat se'n va dir *dry tooling*, que per similitud amb l'esportiva també té la seva faceta *in-door* permetent la competició.

No deixo de pensar que la globalització i el consumisme no deixarà d'inventar noves activitats, i noms vinculats a la muntanya, que em temo que depenguin massa del màrqueting i la recerca del més difícil i exposat.

Per això, admiro qui, sense soroll, al seu nivell, en cada moment, seguint els seus somnis és capaç de buscar-se els seus reptes i intenta aconseguir-los, això sols ja té molt valor.

Felip Linares
SEAS, juny 2019

Les excursions

L'itinerari llarg assoleix el cim del Roc de Madres mitjançant un desnivell de 960 m, tant de pujada com de baixada, i fent un recorregut de 16 km, mentre que l'itinerari curt fa un recorregut d'11 km amb un desnivell de pujada de 354 m i de baixada de 434 m. La pujada al Roc de Madres es fa inicialment per un bosc d'abet i pi negre amb faig i bedolls, i a partir del refugi Oller el domini correspon a matollars de ginebró i bàlec fins que a la carena ja hi ha prats alpins. L'itinerari curt transcorre totalment per l'esmentat bosc d'abet i pi negre. El massís o serra de Madres

Panorama del Capcir amb la cabana d'Oller en primer terme. Foto de Jordi Gironès.